

Lezsák Sándor

A magyarság esélyei

„A szólásszabadság, Tekintetes Rendek, egyike a tiszteletre legméltóbb jogoknak oly nemzetnél, mely századok óta megyéknként s országosan gyülekezik s a maga sérelmei és kívánságai felett élőszóval szokott értekezni; s nálunk annál tiszteletreméltóbb, mivel itt a sajtószabadság eltapodva van, s érzelmeinket és gondolatainkat egymással megszorítás és akadály nélkül közölni csak gyűlési beszédek által lehetséges.” (Kölcsey Ferenc, Pozsony, 1834.)

Köszöntöm Vendégeinket, Barátaim!

Törvényszerű, hogy e baráti találkozó megszerveződött. Ehhez nem lett volna elegendő a politika még ma is kétséges, ingadozó türelmi rendelete. Biztatóbb az a bennünk növekvő készség, hogy ki kell szakadnunk a nomád értelmiségi helyzetből. Választ kell adnunk arra a sorsunkat eldöntő kihívásra, amelybe a magyarság története során immár sokadszor kényszerült.

A cselekvésre alkalmas ember külön-külön nagyon magányos. Személyének Köztársasága azonosul a nemzet gondjaival, hatalma az érzékenység, a tisztesség, a fölismert igazság. Mindezt munkájában érvényesíteni csak részben képes, mivel az eszközök birtokosa nem lehet. Alkalmi társulásokkal közérdekű ügyeket próbál megoldani, partizánakciókba kezd, könyveket, tilalmas gondolatokat cserél és rejteget csempészárúként, határon innen és túl. Intézmények elsikkasztott tennivalóit pótolja, de közben a tudata tiltakozik, mert lassítani sem képes a végzetes folyamatokat, és attól retteg, hogy akarata ellenére maga is hitvány eszközzé nyomorodhat.

Íme, most itt, az élő Tisza közelében, Lakiteleken, felszakadozó felhőzet alatt, több mint százhetvenen vagyunk az

ország minden részéből: írók, tudósok, színészek, filmesek, közgazdászok, papok, orvosok, tanárok, politikusok, képzőművészek, mérnökök, közhivatalok munkatársai.

Barátaim!

Nagy László szavait hívom ide: „A torkon vágott forradalmak pirosát és gyászát viseljük belül.” Az újabb torokra mért ütés végzetes, önmegsemmisítő lehet. Emiatt félek a rossz politikától, akármilyen címen is lépjen föl. Félek a népet ámító politikus paranoid hajlamától, a kitenyészett eszközeimből, a rejtőzködő beavatkozástól, a tehetetlenségtől, a tájékozatlanságtól, félek a gyáva politikustól, a csicsergő elméletektől, a tárgyaltalan szorongás állapotától, a helyi kis túsdrámáktól, a provokációtól, a rémhírek képződésétől, a valóságot megtagadó, büntudatkeltő kampányoktól; félek a rossz politikától. Ez nem a sarokba szorított, hanem a cselekvésre elszánt ember félelme, féltése. Esztendő óta másféle történelemmel élek együtt, másféle jelennel, másféle aggodalmakkal és veszélyeztetett jövőképpel. E jövő érdekében is félek a rossz politikától, az alkalmatlan, vagy azzá vált politikustól. S ez a fölismert félelem ad mégis biztonságot, cselekvő nyugalmat.

E nyugalom és az oly sokat hiányolt, most felerősödő veszélytudat hozott össze bennünket. Nem az olvashatatlan, használhatatlan társadalmi antológiák számát akarjuk gyarapítani. Mint már annyiszor, megint késésben vagyunk. Tudjuk, érezzük, erkölcsi tartásban, hitben, anyagi javakban, közösségi gondolkodásban, a politika iránti bizalomban megrokkant az ország. Nem tudtunk méltó körülmények között és elegendő lélekszámban megszületni, fölnevelkedni, tanulni, családot alapítani,

„Választ kell adnunk arra a sorsunkat eldöntő kihívásra, amelybe a magyarság története során immár sokadszor kényszerült.” (Idézet Lezsák Sándor köszöntőjéből). A háttérben Fekete Gyula és Pozsgay Imre.

élni, dolgozni, nemzeti sajátosságainkat kibontakoztatni. Ahogy élünk, ahogy mi vagyunk itthon, Csoóri Sándor szavaival, beteg lelkületű ország. Ilyen állapotban elszakított vagy elszakadt testvéreinket sem vagyunk képesek megtartani, védelmezni. Vagy éljük tovább a jobbító szándékot is elpazarló vegetáló nép sorsát, vagy megpróbáljuk a lehetetlent, hogy elérjük a lehetségest.

Életünket teljesen be kell vallanunk. Azonban a tárgyilagos elemzés, a közösség igazának fölismerése kevés. A magunk együttes cselekvésének a lehetőségeit is számba kell vennünk, meg kell teremtenünk. A kimondott igazság megvalósításának fáradságait, terheit és gyötrelmeit pedig vállalni kötelességünk. Fogalmazom mindezt a félelem nélküli élet reményében, mert hiszek abban, hogy a magyarság a maga akaratából, erejéből, értékálló hagyományainak megőrzésével, fejlesztésével, legjobb gondolkodóinak

elképzelése szerint rendezze be és működtesse az életét. Kívánom, hogy e baráti beszélgetésen, tanácskozáson legyen jelen az utódainkat, gyermekeinket féltő felelősség, a nyugalom, a cselekvésre szigorító egyenes beszéd.

Az elmúlt esztendőekben sokszor kényszerültünk olyan hajóra, amelyről nem tudtuk, hogy hol fog kikötni. Olykor még a kiszáradt medret sem vettük vagy vehettük észre. Így lett az indulásból megérkezés, a vitorlavászon pedig fehér zászló. E mai találkozó előkészítői nevében megkérem Fekete Gyulát, hogy kormányozza jó vizekről még jobb vizekre, jó kikötőbe a beszélgetést, e tanácskozást, amelynek címe: *A magyarság esélyei*.

(Az első lakiteleki találkozón, 1987. szeptember 27-én elhangzott köszöntő szövege. Első megjelenése kötetben: *Lakitelek*, 1987. A magyarság esélyei. A tanácskozás hiteles jegyzőkönyve. Szerk. Agócs Sándor, Medvigy Endre. *Lakitelek, Antológia*, 1991.)